

VYAS PANCHANG

ज्योतिष-पंचांग-पूजा पाठ एवं ज्योतिष परामर्श

बालागाम, ता. केशोद, जिला. जूनागढ़, गुजरात, भारत (इन्डिया) पिन: 362220

www.vyaspanchang.com, help@vyaspanchang.com, MO.NO.94087 28736 (11 AM TO 06 PM)

वास्तुशांतिप्रयोग

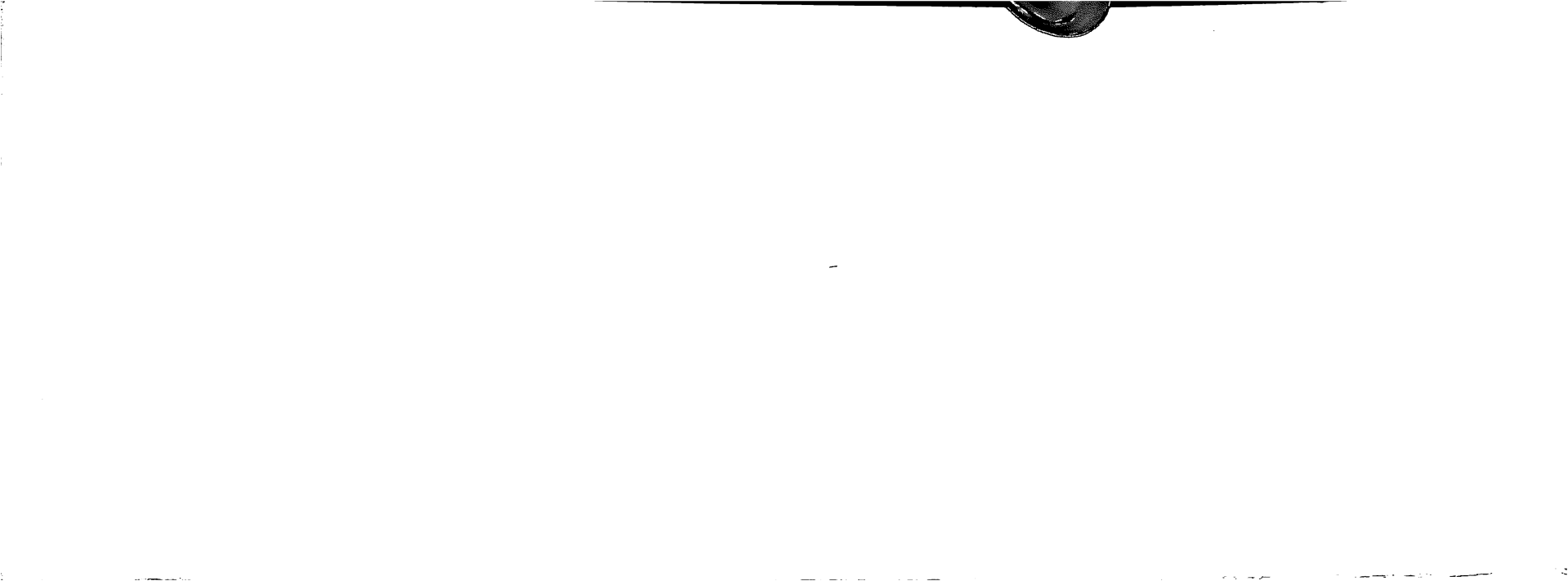
संस्कृत

VYAS PANCHANG

कास्तुशांतिप्रयोग

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

खेमराज श्रीकृष्णदास प्रकाशन बम्बई

अथ वास्तुशांतिप्रयोगः प्रारभ्यते

खेमराज श्रीकृष्णदास प्रकाशन बम्बई

संस्करण : सन् २००२, सम्वत् २०५९

मूल्य : १५ रूपये मात्र

सर्वाधिकार प्रकाशक द्वारा सुरक्षित

Printers & Publishers :
Khemraj Shrikrishnadass,
Prop: Shri Venkateshwar Press,
Khemraj Shrikrishnadass Marg, 7th Khetwadi,
Mumbai - 400 004.

Web Site : <http://www.Khe-shri.com>
Email : khemraj@vsnl.com

Printed by Sanjay Bajaj For M/s: Khemraj Shrikrishnadass
Proprietors Shri Venkateshwar Press, Mumbai - 400 004,
at their Shri Venkateshwar Press, 66 Hadapsar Industrial
Estate, Pune 411 013.

श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ विश्वकर्मप्रकाशोक्तवास्तुशांतिः ॥ तत्रतावद्गृहप्रवे
शात्पूर्वेह्नि चंद्रसूर्यतारादिबलान्वितेज्योतिःशास्त्रोक्तसुमुहूर्त्ते प्रातःकृत्यंनिर्व
र्त्य शुद्धोभूत्वा पंचगव्यादिनागृहशुद्धिविधाय गृहमध्ये यथावकाशं मंडपं
कृत्वा तन्मध्ये हस्तमितंचतुरस्रंसयोनित्रिमेखलंकुंडं चतुरंगुलोच्छ्रितंस्थंडि
लं वा कृत्वा तत्पूर्वे ऐशान्यां च हस्तमितवेदिद्वयंकुर्यात् । सर्वतोभद्रकरणेतु
मध्येसर्वतोभद्रं तस्यैशान्यांहस्तमात्रंनवग्रहपीठम् आग्नेय्यांमातृकापीठं
नैऋत्यांवास्तुपीठंवायव्यांयोगिनीक्षेत्रपालपीठं च विधाय वास्तुशांतिकुर्यात्
एवंयथाविधिमंडपादिरचयित्वा सुमुहूर्त्तेपूर्वाह्ने यजमानोभार्यापुत्रादिभिः

वास्तु-
शान्तिः
॥ २ ॥

सह उष्णोदकेनमंगलस्नानंकृत्वा अहतशुक्लवासांस्यलंकारांश्चपरिधाय नित्या
वश्यकंसमाप्य धृतमंगलतिलकोगणपत्यादिदेवान्विप्रांश्चनमस्कृत्य शुभासने
प्राङ्मुख उपविश्य स्ववामतः पत्नींपुत्रांश्चोपवेश्य सपवित्रपाणिराचम्य
प्राणानायम्य शांतिपाठंपठित्वा । ॐ श्रीमन्महागणाधिपतयेनमः । श्रील
क्ष्मीनारायणाभ्यांनमः । उमामहेश्वराभ्यां० । ॐ सुमुखश्चैकदंतश्चेति गणेशा
दिदेवान्संस्मरेत् । ततो देशकालौसंकीर्त्य अद्य पुण्यतिथावमुकगोत्रोऽमुक
शर्मा ममगृहे सकुटुंबस्य सपरिवारस्यसर्वारिष्टप्रशांत्यायुरारोग्यैश्वर्यसुख
श्रीप्राप्त्यर्थं पुत्रपौत्रधनधान्यादिसंपत्प्रवृद्धये अभिलषितमनोरथसिद्ध्यर्थं

वास्तुकृतसर्वदोषोपशान्तये शिख्यादिदेवताप्रीतये सनवग्रहमखांवास्तुशान्ति
करिष्ये । तदंगत्वेनगणपतिपूजनं पुण्याहवाचनं मातृकावसोर्धारापूजनं वृद्धि
श्राद्धाचार्यर्त्विग्वरणादिकर्मकरिष्ये इति संकल्प्य । गणपतिपूजनं स्वस्तिपुण्या
हवाचनं मातृकावसोर्धारापूजनम् आयुष्यमंत्रजपं नांदीश्राद्धंचपूर्ववत्कृत्वा
आचार्यमष्टौचतुरोवाक्त्रुत्विजश्चवृत्वावस्त्रालंकारादिभिः संपूजयेत् ॥ ततः आ
चार्यः । अचार्यकर्मकरिष्ये इति संकल्प्य । लाजमिश्रितगौरसर्षपान्गृहीत्वा रक्षो
घ्नमंत्रैर्दिग्रक्षणंकृत्वा पंचगव्येनपावमानसूक्तेनसर्वग्रहंकर्मभूमिकुंडमंडपयज्ञ
संभारांश्चप्रोक्ष्य । भूमिपूजनंकुर्यात् ॥ ततो वास्तुमंडलपश्चिमदिशि कुण्डे स्थं

वास्तु-
शान्तिः
॥ ३ ॥

डिलेवापंचभूसंस्कारान्कृत्वा तत्र वरदनामानमग्निप्रतिष्ठाप्य ईशाने ग्रहवेद्याम्
अधिदेवप्रत्यधिदेवसहितान्ग्रहान्संस्थाप्य तदीशान्यां रुद्रकलशंसंस्थाप्य
दक्षिणवेद्याम् एकाशीतिपदात्मकेमंडलेवास्तुदेवताः स्थापयेत् । तद्यथावेद्याः
पश्चिमत उपविश्य । आचम्य प्राणानायम्य । अद्येत्यादिदेशकालौसंकीर्त्य ।
अस्यवास्तोः शुभतासिद्धये वास्तुदेवतास्थापनं पूजनं च करिष्ये । इति संकल्प्य ।
मंडलचतुष्कोणेषु लोहशंकुचतुष्टयम् ईशानादिप्रदक्षिणक्रमेण रोपयेत् । तत्र
मंत्रः । विशंतु भूतले नागालोकपालाश्च सर्वतः ॥ अस्मिन् गृहेऽवतिष्ठंतु ह्यायुर्वलक
राः सदा ॥ १ ॥ इति मंत्रेण प्रतिदिशं निखनेत् । प्रतिकीलमंत्रावृत्तिः ॥ ततः शंकूनां पा

श्वे रोपणक्रमेणमाषभक्तदध्योदनेनबलिदानम् । तत्रमंत्राः । ईशान्याम् । रुद्रे
भ्यश्चैवसर्पेभ्योयेचान्येतत्समाश्रिताः । बलितेभ्यः प्रयच्छामिगृह्णंतुसततोत्सु
काः ॥१॥ आग्नेये । अग्निभ्योऽप्यथसर्पेभ्योयेचान्येतत्समाश्रिताः । तेभ्योबलिं
प्रयच्छामिपुण्यमोदनमुत्तमम् ॥२॥ नैऋत्ये । नैऋत्याधिपतिश्चैवनैऋत्यांयेच
राक्षसाः । बलितेभ्यः प्रयच्छामिसर्वेगृह्णंतुमंत्रितम् ॥३॥ वायव्ये । वायव्याधि
पतिश्चैव वायव्यायेचराक्षसाः । बलितेभ्यः प्रयच्छामिपुण्यमोदनमुत्तमम् ॥४॥
ततोवास्तुपीठोपरि कुंकुमादिना हेमरूपशलाकयावा पश्चादारंभाः प्रगताः उद
क्संस्थाद्वयंगुलांतराः समाः प्रणवादिनमोतैर्दशनामभिर्दशरेखाः कुर्यात् ॥ ॐ

वास्तु-
शान्तिः
॥ ४ ॥

शांतायै नमः १ ॐ यशोवत्यै नमः २ ॐ कान्तायै ० ३ ॐ विशालायै ० ४ ॐ प्राण
वाहिन्यै ० ५ ॐ सत्यै ० ६ ॐ सुमनायै ० ७ ॐ नन्दायै ० ८ ॐ सुभद्रायै ० ९ ॐ
सुरथायै नमः १० इति दशरेखाः कृत्वा । पुनः दक्षिणारंभा उदगन्ताः प्राक्संस्था
दशरेखाः कुर्यात् ॐ हिरण्यायै नमः १ ॐ सुव्रतायै ० २ ॐ लक्ष्म्यै ० ३ ॐ
विभूत्यै ० ४ ॐ विमलायै ० ५ ॐ प्रियायै ० ६ ॐ जनायै ० ७ ॐ ज्वालायै ० ८
ॐ विशोकायै ० ९ ॐ विशदायै नमः १० एवम् एकाशीतिपदं वास्तुमण्डलं भव
ति । ततस्तारेखा गंधादिभिः संपूज्य ॐ सर्वज्ञानक्रियाव्यक्तकमलासनाय योग
पीठाय नमः इति पीठोपरि पुष्पाक्षतचंदनं प्रक्षिपेत् ॥ ततः ईशानकोणपदादारभ्य

प्रदक्षिणक्रमेणतंडुलपुंजेषुशिख्यादिपंचचत्वारिंशद्देवताः स्वस्वपदेषु प्रणवव्या
हृतिभिस्तत्तन्नाम्नाआवाह्यस्थापयेत् तद्यथा तत्र ईशानकोणपदे वास्तोः शि
रःस्थानेरक्तवर्णं शिखिनमेकपदं० ॐ तमीशानंजगतस्तस्थुषस्पतिं धियञ्जिन्व
मवसेहूमहेवयम् ॥ पूषानोयथावेदसामसद्वृधेरक्षितापायुरदब्धः स्वस्तये ॥
ॐ भूर्भुवःस्वः भोः शिखिन् इहागच्छ इहतिष्ठ ॐ शिखिनेनमः शिखिनमावाह
यामि इतिस्थापनम् ॥ १॥ तद्वक्षिणपदेदक्षिणनेत्रेपज्जर्जन्यंपीतवर्णं० ॥ २॥ ॐ
महारुद्रोवज्रहस्तः षोडशीशर्मयच्छतु हन्तुपाप्मानंयोस्मान्द्वेष्टि । उप
यामगृहीतोसिमहेंद्रायत्वैषतेयोनिर्महेंद्रायत्वा ॐ भूर्भुवःस्वः भोः पज्जर्जन्यइहाग

वास्तु-
शान्तिः
॥ ६ ॥

च्छइहतिष्ठ ॐ पर्जन्याय नमः ॥ २ ॥ तद्दक्षिणपदे तदधःपदे च दक्षिणश्रोत्रे
द्विपदं पीतवर्णं जयंतं । ॐ धन्वनागा धन्वनाजिजयेम धन्वनातीत्राः समदो
जयेम ॥ धनुः शत्रोरपकामं कृणोति धन्वना सर्वाः प्रदिशो जयेम । ॐ भूर्भुवः
स्वः भोः जयन्त इहागच्छ इह ॥ ३ ॥ तद्दक्षिणपदद्वये दक्षिणांसे पीतवर्णं कुलि
शायुधम् । ॐ महारुद्रं द्रोणं वज्रहस्तं ॐ भूर्भुवः स्वः भोः कुलिशायुध इहागच्छ
इहतिष्ठ ॥ ॐ कुलिशायुधाय नमः ॥ ४ ॥ तद्दक्षिणपदद्वये दक्षिणबाहौ रक्तवर्णं सूर्यम्
ॐ रश्मिहरिकेशः पुरस्तात् सविता ज्योतिरुदयां २ ॥ अजस्रम् । तस्य पूषा प्रसवे
याति विद्वान् सम्पश्यन् विश्वाभुवानि गोपाः ॥ ॐ भूर्भुवः स्वः भोः सूर्य इहा

गच्छ० ॐसूर्यायनमः ॥५॥ तदक्षिणपदद्वये दक्षिणप्रवाहौ शुक्लवर्णं सत्यं० ।
ॐव्रतेनदीक्षामाप्नोति दीक्षयाप्नोतिदक्षिणाम् । दक्षिणाश्रद्धामाप्नोतिश्रद्धयास
त्यमाप्यते । ॐभूर्भुवःस्वःभोसत्यइहा० ॐसत्यायनमः ॥६॥ तदक्षिणपदद्वये
दक्षिणकूर्परे कृष्णवर्णंभृशम्० ॐभद्रं कर्णेभिःशृणुयामदेवाभद्रंपश्येमाक्षभि
र्यजत्राः ॥ स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाꣳसस्तनूभिर्व्यशेमहिदेवहितंयदायुः । ॐभूर्भुवः
स्वः भो भृश इहागच्छ० ॐभृशायनमः ॥ ७ ॥ तदक्षिणोपरिस्थितैकपदे
दक्षिणप्रवाहौ कृष्णवर्णमाकाशम्० ॐवयंसोमव्रतेतवमनस्तनूषुविभ्रतः । प्रजा
वन्तःसचेमहि । ॐ भूर्भुवःस्वः भोआकाशइहागच्छ० ॐआकाशायनमः ॥

वास्तु-
शान्तिः
॥ ६ ॥

॥ ८ ॥ दक्षिणाग्नेयकोणपदे दक्षिणप्रबाहौ धूम्रवर्णवायुं० । आवायो भूषशुचि
पाऽउपनःसहस्रं ते नियुतोविश्ववार । उहोतेअन्धो मद्यमयामि यस्यदेवदधि
षेपूर्वपेयम् वायवेत्वा । ॐ भूर्भुवःस्वःभोवायो इहागच्छइहतिष्ठ । ॐ वायवे
नमः ॥ ९ ॥ तत्पश्चिमैकपदेदक्षिणमणिबंधेरक्तवर्णपूषाणं० । ॐ पूषन्तवव्रतेवयं
नरिष्येमकदाचन । स्तोतारस्तऽइहस्मसि । ॐ भूर्भुवःस्वः भो पूषन्निहागच्छ
इहतिष्ठ । ॐ पूष्णेनमः ॥ १० ॥ तदधः द्विपदेदक्षिणपार्श्वे शुक्लवर्णवितथम् ।
ॐ सविताप्रथमेऽहन्नग्निर्द्वितीयेवायुस्तृतीयऽआदित्यश्चतुर्थे चन्द्रमाः पञ्चम
ऋतुः षष्ठेमरुतः सप्तमेवहस्पतिरष्टमे । मित्रोनवमेवरुणोदशम इन्द्रएकादशे

विश्वेदेवाद्वादशे ॐ भूर्भुवः स्वः भो वितथइहा० । ॐ वितथायनमः ॥ ११ ॥
तत्पश्चिमपदद्वये दक्षिणपार्श्वे पीतवर्णगृहक्षतम्० । सवितात्वासनां सुवतामग्नि
गृहपतीनां सोमोवनस्पतीनाम् । बृहस्पतिर्वाचऽइन्द्रो ज्यैष्ठ्यायरुद्रः पशुभ्यो
मित्रः सत्यो वरुणो धर्मपतीनाम् । ॐ भूर्भुवः स्वः भोगृहक्षतइहा० ॥ ॐ गृहक्षता
यनमः ॥ १२ ॥ तत्पश्चिमपदद्वये दक्षिणोरौ कृष्णवर्णयमम्० । ॐ यमाय त्वामस्वा
यत्वामूर्यस्य त्वा तपसे देवस्त्वासवितामध्वानक्तुपृथिव्याः सत्स्पृशस्पाहि ।
अर्चिरसि शोचिरसि तपोसि । ॐ भूर्भुवः स्वः भो यमइहा० ॐ यमाय नमः ॥
॥ १३ ॥ तत्पश्चिमपदद्वये दक्षिणजानुप्रदेशे रक्तवर्णगंधर्वम्० । ॐ प्रतद्वो

वास्तु-
शान्तिः
॥ ७ ॥

चेदमृतं तु विद्वान्गन्धर्वो धाम बिभृतं गुहासत् । त्रीणि पदानि निहिता गुहास्य
यस्तानि वेदसपितुः पितासत् । ॐ भूर्भुवः स्वः भोगंधर्वइहा० ॐ गंधर्वाय
नमः ॥ १४ ॥ तत्पश्चिमपदद्वये दक्षिणजंघायां कृष्णवर्णं भृंगराजं० ।
ॐ सुपर्णः पार्जन्य आर्तिर्वाहसोदर्विदाते वायवे बृहस्पतये वाचस्पतये
पैङ्गराजोऽलजः आन्तरिक्षप्लवोमद्गर्मत्स्यस्ते नदीपतयेद्यावापृथिवीयः
कूर्मः । ॐ भूर्भुवः स्वः भोः भृंगराजइहा० ॐ भृंगराजाय नमः ॥
॥ १५ ॥ तत्पश्चिमोपरिस्थैकपदे दक्षिणस्फिचि पीतवर्णं मृगं० । ॐ त
द्विष्णोः परमं पदं सदा पश्यन्ति सूरयः ॥ दिवीवचक्षुराततम् । ॐ भूर्भुवः

स्वर्भोमृगइहा० ॐ मृगायनमः ॥ १६ ॥ तत्पश्चिमेनैर्ऋत्यकोणपदेपादयोः
रक्तवर्णान्पितॄन् ॐ पितृभ्यः स्वधायिभ्यः स्वधानमः ॥ पितामहेभ्यः स्वधा
यिभ्यः स्वधानमः ॥ प्रपितामहेभ्यः स्वधायिभ्यः स्वधा नमः ॥ अक्ष
न्पितरोमीमदन्तपितरोतीतृपन्तपितरः पितरः शुन्धध्वम् । ॐ
भूर्भुवः स्वर्भोः पितरइहागच्छतइहतिष्ठत ॐ पितृभ्योनमः ॥ १७ ॥ तदुत्तरै
कपदेवामस्फिचिरक्तवर्णं दौवारिकं० ॐ द्रविणोदाः पिपीषतिजुहोत प्रचति
ष्ठत । नेष्टादृतुभिरिष्यतः ॥ ॐ भू० दौवारिकइहा० ॐ दौवारिकायनमः ॥ १८ ॥
तदुत्तरपदेतत्प्राक्पदेचवामजंघायां शुक्लवर्णं सुग्रीवम् । ॐ सुषुम्णाः सूर्यरश्मि

वास्तु-
शान्तिः
॥ ८ ॥

श्चन्द्रमागंधर्वस्तस्यनक्षत्राण्यप्सरसोभेकुरयो नाम । सनऽइदं ब्रह्मक्षत्रं पातु
तस्मै स्वाहा वाद्ताभ्यः स्वाहा । ॐ भूर्भुवः स्वर्भो सुग्रीव इ० ॐ सुग्रीवा
वायनमः ॥ १९ ॥ तदुत्तरपदद्वये वामजानौ रक्तवर्णौ पुष्पदंतं० । ॐ न
क्षत्रेभ्यः स्वाहा नक्षत्रियेभ्यः स्वाहा होरात्रेभ्यः स्वाहा धर्मासेभ्यः स्वाहा
मासेभ्यः स्वाहा ऋतुभ्यः स्वाहा र्तवेभ्यः स्वाहा संवत्सराय स्वाहा द्यावा
पृथिवीभ्या ॐ स्वाहा चंद्राय स्वाहा सूर्याय स्वाहा रश्मिभ्यः स्वाहा वसुभ्यः
स्वाहा रुद्रेभ्यः स्वाहा दित्येभ्यः स्वाहा मरुद्भ्यः स्वाहा विश्वेभ्यो देवेभ्यः स्वाहा
मूलेभ्यः स्वाहा शाखाभ्यः स्वाहा वनस्पतिभ्यः स्वाहा पुष्पेभ्यः स्वाहा फलेभ्यः

स्वाहौषधीभ्यः स्वाहा ॐ भू० पुष्पदंतइहा० ॐ पुष्पदंतायनमः ॥ २० ॥
तदुत्तरपदद्वयेवामोरौशुकवर्णवरुण० । ॐ इमम्मेवरुणश्रुधीहवमद्याचमृडय ।
त्वामवस्युराचके ॥ ॐ भूर्भुवः स्वर्भोवरुणइहा० ॐ वरुणायनमः ॥ २१ ॥ तदु
त्तरपदद्वयेवामपार्श्वे पीतरक्तवर्ण असुरम् ॥ ॐ येरूपाणिप्रतिमुंचमानाऽअ
सुराः संतः स्वधयाचरन्ति ॥ परापुरोनिपुरोयेभरन्त्यग्निष्ठाँल्लोकात्प्रणुदात्य
स्मात् ॐ भूर्भुवः स्वर्भो असुर इहा० ॐ असुरायनमः ॥ २२ ॥ तदुत्तरपदद्वये
वामपार्श्वे कृष्णवर्ण शोकं० । ॐ असवेस्वाहा वसवेस्वाहा विश्वेभ्यः स्वाहा
विवस्वते स्वाहा गणश्रियेस्वाहा गणपतयेस्वाहा भिभुवेस्वाहा धिपतये स्वाहा

वास्तु-
शान्तिः
॥ ९ ॥

शूषायस्वाहा सर्षपसर्पायस्वाहा चंद्रायस्वाहा ज्योतिषेस्वाहा मलिम्लुचायस्वा
हादिवापतयेतेस्वाहा ॐ भू० भोः शोक इहा० ॐ शोकायनमः॥२३॥ तदुत्तरो
परिस्थैकपदेवाममणिबंधे पीतवर्णं पापं० । ॐ सूर्यरश्मिर्हारिकेशः पुरस्तात्स
विता ज्योतिरुदयाँ २॥ ॐ अजस्रम्॥ तस्य पूषा प्रसवेयातिविद्वान् सम्पश्यन्विश्व
भुवनानिगोपाः ॐ भू० भोः पाप इहा० ॐ पापायनमः ॥ २४ ॥ तदुत्तरवाय
व्यकोणपदेवामप्रबाहौ रक्तवर्णं रोगं० । ॐ शिरोमेश्रीर्यशोमुखं त्विषिः केशा
श्चक्षुश्मश्रूणि राजामेप्राणोऽमृतं सम्राट् चक्षुर्विराट् श्रोत्रम्॥ ॐ भू० भो रोग
इहा० ॐ रोगायनमः॥२५॥ तत्प्रागेकपदे वामप्रबाहौ रक्तवर्णम् अहिं० । ॐ नमो

स्तुसर्पेभ्योयेके च पृथिवीमनु ॥ ये ऽअन्तरिक्षेयेदिवितेभ्यःसर्पेभ्योनमः ॥ ॐ
भूर्भुवःस्वर्भोअहे इहा० अहयेनमः ॥ २६ ॥ तत्प्राक्पदेततोपिदक्षिणे चेतिपद
द्वये रक्तवर्णमुख्यं० । ॐ इषेत्वोर्जेत्वावायवस्थदेवोवः सविता प्रार्थयतु
श्रेष्ठतमायकर्मणऽआप्यायध्वमद्भ्याऽइन्द्रायभागम्प्रजावतीरनमीवाअयक्ष्मा
मावस्तेनईशतमाघ शठ० सोध्रुवाअस्मिन् गोपतौस्यातबह्वीर्यजमानस्य
पशून्पाहि । ॐ भूर्भुवः स्वर्भोमुख्य इहा० ॐ मुख्यायनमः ॥ २७ ॥ तत्प्राक्पदद्वये
वामबाहौ कृष्णवर्णभल्लाटम् । ॐ वणमहाँ २ ॥ असि सूर्य बळादित्यमहाँ २ ॥
असि ॥ महते सतो महिमापनस्यतेद्धादेव महाँ २ ॥ असि ॥ ॐ भूर्भुवः

वास्तु-
शान्तिः
॥१०॥

स्यर्भोभल्लाटइहा० भल्लाटायनमः ॥ २८ ॥ तत्प्राक्पदद्वयेश्वेतवर्णं
सोमं० । ॐ वयं सोमव्रतेतवमनस्तनूषुबिभ्रतः । प्रजावन्तः सचेमहि ॐ
भू० भोः सोमइहा० ॐ सोमायनमः ॥ २९ ॥ तत्प्राक्पदद्वयेवामांसे
कृष्णवर्णं सर्पं० ॥ ॐ उदुत्यंजातवेदसंदेवंवहंतिकेतवः ॥ दृशेविश्वायसू
र्यं स्वाहा ॐ भू० भोः सर्पइहा० ॐ सर्पायनमः ॥ ३० ॥ तत्प्राक्पद
द्वये वामश्रोत्रेपीतवर्णामदितिं० ॐ उतनोहिर्बुध्न्यः शृणोत्वज एकपा
त्पृथिवीसमुद्रः । विश्वेदेवा ऋतावृधोहुवानस्तुता मंत्राः कविशस्ता श्रवन्तु
ॐ भू० अदितेइहा० ॐ अदितयेनमः ॥ ३१ ॥ तत्प्रागुपरिस्थेपदे वामनेत्रे

पीतवर्णां दितिं० । ओं अदितिर्द्यौरदितिरन्तरिक्षमदितिर्मातासपितासपुत्रः ।
विश्वेदेवा अदितिः पंचजनाऽअदितिर्जातमदितिर्जनित्वम् । ॐ भू० भोदिते
इहा० ओदितयेनमः ॥ ३२ ॥ ततः शिखिपदाधःस्थितकोणपदेमुखेशुक्लवर्णं
आपं० । ॐ आपोअस्मान्मातरः शुन्धयन्तुघृतेननोघृतवः पुनंतु । विश्व१७
हिरिप्रप्रवहंतिदेवीरुदिदाभ्यः शुचिरापूतऽणमि ॐ भूर्भुवः स्वर्भो आप इहाग
गच्छत० । ॐ अभ्योनमः ॥ ३३ ॥ आग्नेयेवायुकोणपदादधःकोणपदे
दक्षिणहस्ते शुक्लवर्णं सावित्रं० । ॐ उपयामगृहीतोसिसावित्रोसिचनोद्याश्च
नोधाऽअसिचनोमयिधेहि । जिन्वयज्ञजिन्वयज्ञपातिंभगायदेवायत्वासवित्रे

वास्तु-
शान्तिः
॥११॥

ओंभू० भोः सावित्र इहा० ॐ सार्वित्रायनमः ॥ ३४ ॥ नैर्ऋत्येपितृपदा
धःकोणपदेमेद्रे श्वेतवर्णंजयं० । ॐ मर्ममाणितेवर्मणाछादयामिसोमस्त्वा
राजामृतेनानुवस्ताम् ॥ उरोर्वरीयोवरुणस्तेकृणोतुजयन्तन्त्वानुदेवाम
दंतु । ॐ भूर्भोजयइहा० ॐ जयायनमः ॥ ३५ ॥ वायव्ये रोगपदाधः
कोणपदेवामहस्तेरक्तवर्णंरुद्रं० । ॐ सुत्रामाणंपृथिवींद्यामनेहसठः सुश
माणमदितिठः सुप्रणीतिम् ॥ दवींनावठः स्वरित्रामनागसमस्रवन्तीमा
रुहेसास्वस्तये ॐ भू० भोरुद्रइहा० ॐ रुद्रायनमः ॥ ३६ ॥ ततोमध्यगत
नवकोष्ठकसंलग्नपूर्वपदत्रयेदक्षिणहस्तेनकृष्णवर्णं अर्यम्णं० । ॐ अर्यम्णं

बृहस्पतिमिद्रं दानाय चोदय वाचंविष्णु ७ं सरस्वती ७ं सवितारंचवाजिनठं
स्वाहा ॐ भू० भोअर्यमन्निहा० ॐ अर्यम्णेनमः ॥३७॥ तदक्षिणाग्नेयकोण
पदे दक्षिणहस्तेरक्तवर्णं सवितारं० । ॐ उपयामगृहीतोसिसावित्रोसिचनोधा
श्चनोधाऽअसिचनोमयिधेहि । जिन्वयज्ञंजिन्वयज्ञपतिं भगायदेवायत्वासवि
त्रे ॐ भू० सवितरिहा० ॐ सवित्रेनमः ॥ ३८॥ तदधः पश्चिमपदत्रये जठर
दक्षिणभागे शुक्लवर्णं विवस्वंतम् ॐ विवस्वन्नादित्यैषतेसोमपीथस्तस्मिन्मत्स्व
श्रदस्मैनरोव्वचसेदधातनयदाशीर्दादंपतिर्वाममश्रुतः । पुमान्पुत्रोजायतेव्वि
दते व्वस्वधाव्विश्वाहारपऽएधतेगृहे । ॐ भू० भोविवस्वन्निहा० ॐ विवस्वतेन

वास्तु-
शान्तिः
॥१२॥

मः ॥ ३९ ॥ तत्पश्चिमनैऋत्यकोणपदेवृषणयोःरक्तवर्णं विबुधाधिपं० । ॐ
इंद्रं सुत्रामास्वाँ २॥ ॐ अवोभिः सुमृडीको भवतु विश्ववेदाः । बाधतां द्वेषोऽभयं कृ
णोतु सुवीर्यस्य पतयः स्याम । ॐ भू० भो विबुधाधिप इहा० ॐ विबुधाधिपा
यनमः ॥ ४० ॥ तदुत्तरपदत्रये जठरवामभागेऽश्वेतवर्णं मित्रं० । ॐ तन्मित्रस्य
वरुणस्याभिचक्षे सूर्यो रूपं कृणुते द्यौरुपस्थे । अनन्तमन्यद्दुःशदस्य पाजः कृष्ण
मन्यद्दरितः संभरन्ति । ॐ भू० भो मित्र इहा० । ॐ मित्राय नमः ॥ ४१ ॥ तदु
त्तरैकपदे वामहस्ते रक्तं राजयक्ष्माणं० । ॐ अभिगोत्राणि सहसा गाहमानो दयो
वीरः शतमन्युरिन्द्रः ॥ दुश्चयवनः पृतनाषाडयुध्योऽस्माकं सेनाऽभवतु प्रयुत्सु ॥

ॐ भू० भोराजयक्षमनिहा० ॐ राजयक्षमणेनमः ॥४२॥ तत्प्राक्पदत्रये वामह
स्ते रक्तवर्णं पृथिवीधरं० ॐ पृथिवीछन्दः अन्तरिक्षंछन्दः द्यौश्छन्दः समाश्छन्दः
नक्षत्राणिच्छन्दः वाक्छन्दः मलश्छन्दः कृषिश्छन्दः हिरण्यंछन्दः गौश्छन्दः अजा
छन्दः अश्वश्छन्दः । ॐ भू० भोपृथ्वीधरइहा० ॐ पृथ्वीधरायनमः ॥ ४३॥
तत्प्रागीशानकोणपदे उरसिशुक्लवर्णम् आपवत्सं० ॐ आतेवत्सोमनोयमत्पर
माचित्सधस्थात् अग्नेत्वांकामयागिरि ॥ ॐ भूर्भुवःस्वर्भो आपवत्स इहा०
ॐ आपवत्सायनमः ॥ ४४ ॥ मध्येनवपदे वास्तोर्हृदयेनाभौचपीतश्वेतवर्णं
ब्रह्माणं० । ॐ आब्रह्मन्ब्राह्मणो ब्रह्मवर्चसीजायतामाष्टेराजन्यः शूरऽइषव्यो

वास्तु-
शान्तिः
॥१३॥

तिव्याधीमहारथोजायतांदोग्ध्रीधेनुर्वोढानङ्गानाशुः सप्तिः पुरंधिर्योषाजि
ष्णूरथेष्ठाः सभेयोयुवास्ययजमानस्यवीरोजायतान्निकामेनिकामेनः पर्ज
न्योवर्षतुफलवत्योनऽओषधयः पच्यंतांयोगक्षेमोनः कल्पताम् ॐ भूर्भु
वः स्वर्भो ब्रह्मन्निहागच्छ इहतिष्ठ । ब्रह्माणमावाहयामिस्थापयामि ॐ ब्रह्मणे
नमः ॥ ४५ ॥ ततोमंडलस्यबाह्ये ईशानादिकोणेषु क्रमेण चरकीं १ विदारीं
२ पूतनां ३ पापराक्षसींच ४ स्थापयेत् ॥ तद्यथा ईशान्यांधूम्रवर्णीं चरकीम् ।
ॐ ईशावास्यमिदं सर्वं यत्किंच जगत्यां जगत् । तेन त्यक्तेन भुञ्जीथा मागृन्धः
कस्य स्विद्धनम् । ॐ भूर्भुवः स्वर्भो चरकि इहागच्छ इहतिष्ठ । ॐ चरक्यै

नमः ॥ १ ॥ आग्नेय्यारक्तवर्णा विदारीं० ॐ अग्निदूतंपुरोदधेहव्यवाहमुपब्रुवे ।
देवाँ२॥५आसादयादिहा ॐ भू० भो० विदारि इहा० ॐ विदार्यैनमः ॥ २ ॥
नैर्ऋत्यां पीतहरितवर्णापूतनां० । ॐ नमः सुत्यायचपथ्यायचनमः कात्याय
चनीप्यायचनमः कुल्यायचसरस्यायच नमोनादेयायच वैशंतायच ॥
ॐ भू० भोः पूतने इहा० ॐ पूतनायैनमः ॥ ३ ॥ वायव्ये कृष्णवर्णापाप
राक्षसीं० ॐ वायव्यैर्वायव्यान्याप्रोतिसतेनद्रोणकलशम् कुंभीभ्यामम्भृणौसु
तेस्थालीभिःस्थालीराप्रोति ॐ भूर्भुवःस्वर्भोः पापराक्षसिइहा० ॐ पापराक्ष
स्यैनमः ॥ ४ ॥ ततः पूर्वैरक्तवर्णस्कंदम् । ॐ यत्रबाणाःसंपतंतिकुमाराविशिखा

वास्तु-
शान्तिः
॥१४॥

इव॥ तन्नऽइन्द्रो बृहस्पतिरदितिः शर्मयच्छतु विश्वाहा शर्मयच्छतु॥ ॐ भूर्भुवः
स्वर्भोः स्कंद स्कंदाय नमः ॥ १ ॥ दक्षिणे कृष्णवर्णम् अर्यमणं बृहस्पतिमिन्द्रं
दानाय चोदय वाचं विष्णुं सरस्वतीं सवितारञ्च वाजिनं स्वाहा । ॐ भू०
भुवः स्वर्भो अर्यमन्निहा० अर्यम्णे नमः ॥ २ ॥ पश्चिमे रक्तवर्णं जंभकं ।
ॐ सरोभ्यो धैवरमुपस्थावराभ्यो दाशं वैशन्ताभ्यो वैन्दं नङ्गलाभ्यः शौष्कलं
पारायमार्गारमवाराय कैवर्तं ततीर्थेभ्य आनन्दं विषमेभ्यो मैनालं स्वनेभ्यः
पर्णकं गुहाभ्यः किरातं सानुभ्यो जम्भकं पर्वतेभ्यः किम्पुरुषम् । ॐ भूर्भुवः
स्वर्भो जंभक इहा० ॐ जंभकाय नमः ॥ ३ ॥ उत्तरे पीतवर्णं पिलिपिच्छं०

ॐ कास्विदासीत्पूर्वचितिः किंठस्विदासीवृहद्वयः ॥ कास्विदासीपिलिपिला
कास्विदासीपिशङ्गिला । ॐ भूर्भुवः स्वर्भोः पिलिपिच्छ इहागच्छ इहतिष्ठ
ॐ पिलिपिच्छायनमः ॥ ४ ॥ पुनः पूर्वादिदिक्षु ॐ भूर्भुवः स्वर्भोगणेश
इहा० ॐ गणेशाय नमः ॥ १ ॥ दक्षिणे ॐ भूर्भुवः स्वर्भोर्दुर्गे इहा० ॐ
दुर्गायनमः ॥ २ ॥ पश्चिमे० ॐ भूर्भुवः स्वर्भोर्वायो इहा० ॐ वायवेनमः ॥ ३ ॥
उत्तरे ॐ भूर्भुवः स्वर्भोः विभत्स इहा० ॐ विभत्सायनमः ॥ ४ ॥ पुनः पूर्वे ।
ॐ भू० उग्रसेन इहा० ॐ उग्रसेनायनमः ॥ १ ॥ दक्षिणे ॐ भू० डामर
इहा० ॐ डामरायनमः ॥ २ ॥ पश्चिमे भू० महाकाल इहा० ॐ महाका

वास्तु-
शान्तिः
॥१५॥

लायनमः ॥ ३ ॥ उत्तरे ॐ भूर्भुवः स्वर्भो अश्विनौ इहागच्छतम् ॐ
अश्विभ्यांनमः ॥ ४ ॥ पुनः पूर्वाद्यष्टदिक्षु । पूर्वे ॐ भूर्भुवः स्वर्भो
इंद्र इहागच्छ इहतिष्ठ ॐ इंद्रायनमः ॥ १ ॥ आग्नेय्यां ॐ भूर्भुवः स्वर्भो अग्ने
इहा ॐ अग्नये नमः ॥ २ ॥ दक्षिणे भू ० यम इहा ॐ यमाय नमः ॥ ३ ॥
निर्ऋतौ ॐ भू ० निर्ऋते इहा ॐ निर्ऋतये नमः ॥ ४ ॥ पश्चिमे ॐ भूर्भुवः
स्वर्भो वरुण इहा ॐ वरुणायनमः ॥ ५ ॥ वायव्यां ॐ भू ० भोवायो इहा ॐ
वायवेनमः ॥ ६ ॥ उत्तरे ॐ भू ० भो कुबेर इहा ॐ कुबेरायनमः ॥ ७ ॥ ईशान्यां
ॐ भूर्भुवः स्वर्भो ईशान इहा ॐ ईशानायनमः ॥ ८ ॥ ईशानपूर्वयोर्मध्ये ॐ भू ०

रुद्रइहा० ॐ रुद्रायनमः॥ ९॥ निर्ऋतिपश्चिमयोर्मध्ये ॐ भूर्भुवः स्वर्भोभूमे
इहागच्छ इहतिष्ठ। ॐ भूम्यैनमः॥ १०॥ एवंशिख्यादिदेवानावाह्य । ॐ मनोजूति
जुषतामाज्यस्यबृहस्पतिर्यज्ञमिमंतनोत्वरिष्ठं य्यज्ञं समिमन्दधातु ॥ विश्वे
देवासऽइहमादयन्तामो ३ म्प्रतिष्ठ ॥ १ ॥ एषवैप्रतिष्ठानाम० २ इतिप्रतिष्ठाप्य
पीठे अक्षतान् विकीर्य ॐवास्तुपीठदेवताभ्यो नम इतिप्रणमेत् । ततोमंडला
दीशान्यामुत्तरे वा ताम्रकलशंमृन्मयकलशंवास्थापयेत् । तद्यथा । महीद्यौ
रितिभूमिस्पृष्ट्वा । ॐमहीद्यौःपृथिवीचनऽइमंयज्ञमिमिक्षिताम् ॥ पिष्टतान्नोभ
रीमभिः ॥ १॥ औषधयःसमिति यवानक्षिप्त्वा । ॐओषधयःसमवदंतसोमेन

वास्तु-
शान्तिः
॥१६॥

सहराज्ञा ॥ यस्मैकृणोतिब्राह्मणस्तर्ः राजन्पारयामसि॥२॥ आजिघ्रमितिकल
शंस्थापयेत् ॥ ॐ आजिघ्रकलशम्मह्यात्वाविशन्तिवन्दवः ॥ पुनरूर्जानिवर्तस्वसानः
सहस्रंधुक्ष्वोरुधारापयस्वतीपुनर्माविशताद्रयिः ॥ ३ ॥ वरुणस्योत्तंभनमिति
जलंपूरयेत् । ॐ वरुणस्योत्तंभनमसि० ॥४॥ गंधद्वारामितिगंधंप्रक्षिपेत् । ॐ
गंधद्वारांदुराधर्षी० ॥५॥ याऽओषधीरितिसर्वोषधीः ॥ ॐ याऽओषधीः पूर्वाजाता
देवेभ्यस्त्रियुगम्पुरा ॥ मनैनुबभ्रूणाहर्ःशतंधामानिसप्तच ॥ ६ ॥ अश्वत्थेवेति
पंचपल्लवान् । ॐ अश्वत्थेवोनिषदनंपर्णेवोवसतिष्कृता ॥ गोभाजऽइत्किंला
सथयत्सनवथपूरुषम् ॥७॥ स्योनापृथिवीतिसप्तमृदः । ॐ स्योनापृथिविनोभ

वानृक्षरानिवेशनी ॥ यच्छानः शर्मसप्प्रथाः ॥ ८ ॥ याःफलिनीरितिफलं० ।
ॐयाःफलिनीर्याऽअफलाऽअपुष्पायाश्च पुष्पिणीः ॥ बृहस्पतिप्रसूतास्तानोमुञ्च
त्वर्ः हसः ॥ ९ ॥ परिवाजपतिरितिपंचरत्नानि० । ॐ परिवाजपतिःकविरग्नि
हव्यान्त्यक्रमीत् ॥ दधद्रत्नानिदाशुषे ॥ १० ॥ हिरण्यगर्भेतिहिरण्यं० । ॐ
हिरण्यगर्भः सम० ॥ ११ ॥ युवासुवासाइतिरक्तवस्त्रेण वेष्टयेत् । ॐ युवासुवा
साः परिवीतऽआगात्सऽउश्रेयान्भवतिजायमानः ॥ तंधीरासःकवयऽउन्नय
न्तिस्वाध्योमनसादेवयन्तः ॥ १२ ॥ पूर्णादर्वीतिपूर्णपात्रमुपरिन्यसेत् । ॐ
पूर्णादर्विपरापतसुपूर्णापुनरापत ॥ वस्नेवविक्रीणावहाऽइषमूर्जः शतक्रतो१३॥

वास्तु-
शान्तिः
॥१७॥

श्रीश्चतेलक्ष्मीश्चेतिश्रीफलं पूगीफलं वा संस्थाप्य । ॐ मनोजृतिर्जुषतेतिप्रति
ष्ठां कृत्वा तत्र । ॐ तत्त्वायामिब्रह्मणा वन्दमानस्तदाशास्तेयजमानो हविर्भिः ॥
अहेडमानो वरुणे ह बोध्युरुशर्ठः समानऽआयुः प्रमोषीः ॥ ॐ वरुणं सांगं सप
रिवारमावाहयामि । ॐ भूर्भुवः स्वर्भो वरुण इहागच्छ इहतिष्ठ इत्यावाह्य । ॐ
अपांपतिवरुणाय नमः इति षोडशोपचारैः संपूजयेत् । ततो गङ्गाद्यावाहनम् ।
सर्वे समुद्राः सरितस्तीर्थानि जलदानदाः । आयांतु मम शांत्यर्थं दुरितक्षयकार
काः ॥ १ ॥ ततः—कलशस्य मुखे विष्णुः कंठेरुद्रः समाश्रितः । मूले तस्य स्थितो
ब्रह्मा मध्ये मातृगणाः स्मृताः ॥१॥ कुक्षौ तु सागराः सर्वे सप्त द्वीपा वसुंधरा । ऋ

ग्वेदोथयजुर्वेदःसामवेदोप्यथर्वणः ॥ २ ॥ अंगैश्चसहिताः सर्वेकलशं तु समा
श्रिताः । इत्यभिमंज्य । देवदानवसंवादेमथ्यमानेमहोदधौ ॥ ३ ॥ उत्पन्नो
सितदाकुंभविधृतोविष्णुना स्वयम् । त्वत्तोये सर्वतीर्थानिदेवाःसर्वेत्वयिस्थि
ताः ॥ ४ ॥ त्वयितिष्ठंतिभूतानि त्वयिप्राणाः प्रतिष्ठिताः । शिवः स्वयंत्वमे
वासिविष्णुस्त्वंचप्रजापतिः ॥ ५ ॥ आदित्यावसवोरुद्राविश्वेदेवाः सपैतृ
काः ॥ त्वयितिष्ठंति सर्वेपियतः कामफलप्रदाः ॥ ६ ॥ त्वत्प्रसादादिमंयज्ञं क
र्तुमीहेजलोद्भव । सान्निध्यंकुरुमेदेवप्रसन्नोभवसर्वदा ॥ ७ ॥ इति कलशंप्राथर्य
तस्योपरिसुवर्णमयीं कृकलासाकारस्वरूपां वास्तुप्रतिमामग्न्युत्तारणपूर्वकंस

वास्तु-
शान्तिः
॥१८॥

निधाय पट्वस्त्रैराच्छाद्यततस्तंसकलदेवाधिष्ठितावयवमधोमुखमीशानकोण
शिरसंनैर्ऋत्यकोणस्थितपादं च यथाकारं वास्तुपुरुषंध्यायेत् । अग्न्युत्तारण
मंत्राः प्राणप्रतिष्ठामंत्रास्तु पूर्वमुक्ताः । ततः । वास्तोष्पते इति मंत्रस्य वसिष्ठ ऋषि
स्त्रिष्टुप् छंदो वास्तुदेवता वृषवास्तु स्थापने विनियोगः । ॐ वास्तोष्पते प्रतिजानी
ह्यस्मान्त्स्वावेशोऽनमीवो भवानः । यत्त्वे महे प्रतितन्नो जुषस्व शन्नो भव द्विपदेश
अतुष्पदे १ ॐ भूर्भुवःस्वः भो वास्तुपुरुष महाबल पराक्रम सर्वदेवाश्रित शरीर ब्रह्म
पुत्र सकल ब्रह्माण्डधारिन् भगवन्निहागच्छ इह तिष्ठ । आगच्छ भगवन् वास्तो सर्वदे
वैरधिष्ठित । भगवन्कुरु कल्याणं गृहे स्मिन्सन्निधो भव ॥१॥ ॐ वास्तुपुरुष इह

स्वागतोभव सुप्रसन्नोभव वरदो भव इत्यावाह्य । ततोङ्गदेवताः शिख्यादीन्
प्रत्येकंप्रणवादिनमोन्तेनमंत्रेणगंधादिभिर्मिलितोपचारैर्यथोक्तप्रकारेण वा ए
कत्रकांडानुसमयेन पदार्थानुसमयेन वा पूजयेत् । तद्यथा । ॐ शिखिने नमः इदं पा
द्यम् । एषोऽर्घ्यः । इदमाचमनीयम् । इदं स्नानम् । इदं गन्धम् । एतानक्षतान् । इमा
नि पुष्पाणि एषधूपः एषदीपः । एतानि नानाविधानि नैवेद्यानि । इदमाचनीयम् ।
इदं तांबूलम् । इमां दक्षिणां च समर्पयामि । एवं प्रयोगेण शिखिनं संपूज्य क्रमेण
पर्जन्यादीन् संपूजयेत् १ ॐ पर्जन्याय नमः २ ॐ जयंताय नमः ३ ॐ कुलिशायु
धाय नमः ४ ॐ सूर्याय ० ५ ॐ सत्याय ० ६ ॐ भृशाय ० ७ ॐ आकाशाय ०

वास्तु-
शान्तिः
॥१९॥

८ ॐ वायवे० ९ ॐ पूष्णे० १० ॐ वितथाय० ११ ॐ गृहक्षताय० १२
ॐ यमाय० १३ ॐ गंधर्वाय० १४ ॐ भृंगराजा० १५ ॐ मृगा० १६
ॐ पितृभ्यो० १७ ॐ दौवारिकाय० १८ ॐ सुग्रीवाय० १९ ॐ पुष्पदं-
ताय० २० ॐ वरुणाय० २१ ॐ असुराय० २२ ॐ शोकाय० २३ ॐ
पापाय० २४ ॐ रोगाय० २५ ॐ अहये० २६ ॐ मुख्याय० २७ ॐ भल्ला-
टाय० २८ ॐ सोमाय० २९ ॐ सर्पाय० ३० ॐ अदितये३१ ॐ दितये०
३२ ॐ अद्भ्यो० ३३ ॐ सावित्राय० ३४ ॐ जयाय० ३५ ॐ रुद्राय० ३६
ॐ अर्यम्णे० ३७ ॐ सवित्रे० ३८ ॐ विवस्वते० ३९ ॐ विबुधाधिपाय०

४० ॐ मित्रायनमः ४१ ॐ राजयक्ष्मणे० ४२ ॐ पृथ्वीधराय० ४३ ॐ
आपवत्साय ४४ ॐ ब्रह्मणेनमः ४५ मण्डलबाह्ये ॐ चरक्यैनमः १ ॐ
विदार्यै० २ ॐ पूतनायै० ३ ॐ पापराक्षस्यै० ४ ॐ स्कंदायनमः १ ॐ
अर्यम्णेनमः २ ॐ जृम्भकाय० ३ ॐ पिलिपिच्छाय० ४ ॐ गणेशाय० ५
ॐ दुर्गायै० ६ ॐ वाताय० ७ ॐ बिभत्साय० ८ ॐ उग्रसेनाय० ९ ॐ
डामराय० १० ॐ महाकालाय० ११ ॐ अश्विभ्यांनमः १२ ॐ इंद्राय० १
ॐ अग्नये० २ ॐ यमाय० ३ ॐ निऋतये० ४ ॐ वरुणाय० ५ ॐ वायवे०
६ ॐ कुबेराय० ७ ॐ ईशानायनमः ८ ॐ रुद्रायनमः ९ ॐ भूम्यैनमः

वास्तु-
शान्तिः
॥२०॥

१० एवं वास्तुमंडलदेवतानांपूजनंकृत्वा । इहस्थापितदेवताभ्यो इमानि
गन्धाक्षतपुष्पधूपदीपाच्छादननैवेद्यतांबूलदक्षिणादीनि समर्पयामि नमः ।
यथाविभागंपूजनंवः स्वाहानमम इतिजलमुत्सृजेत् । इत्यंगदेवताः संपूज्य
क्षमाप्य प्रधानवास्तुपुरुषं पुरुषसूक्तेनषोडशोपचारैः संपूजयेत् ॥ एवं
पूजयित्वाबलिदानंकुर्यात् । ॐ एहोहिभगवन्वास्तो इमंमयोपनीतंबलिं
गृहाण ममगृहमच्छिद्रंकुरु सकलदुष्टग्रहभूतपिशाचवेतालब्रह्मराक्षसेभ्योरक्ष
रक्षस्वाहा इतिमंत्रेणसतांबूलदक्षिणाकंबलिंदत्त्वाप्रार्थयेत्॥ यज्ञभागंप्रतीक्षस्व
पूजांचैवबलिंमम । नमोनमस्तेदेवेशममस्वस्तिकरोभव । इतिप्रार्थ्यह

स्तौपादौप्रक्षाल्यासनेउपविश्याचम्यअर्घ्यदानंकुर्यात् ॐ पूज्योसिन्नि
पुलोकेषु यज्ञरक्षार्थहेतवे । त्वद्विनाचनसिध्यंतियज्ञदानान्यनेकशः
॥ १ ॥ अयोनेभगवन्भर्गललाटस्वेदसंभव । गृहाणार्घ्यमयादत्तं वास्तोस्वा
मिन्नमोऽस्तुते ॥ २ ॥ इत्यर्घ्यदत्त्वा । मंत्रहीनं क्रियाहीनं भक्तिश्रद्धासम
न्वितम् । यत्पूजितंमयादेवपरिपूर्णतदस्तुमे ॥ १ ॥ नमस्तेवास्तु
देवेशसर्वविघ्नहरोभव । शांतिकुरुसुखंदेहिसर्वान्कामान्प्रयच्छमे ॥ २ ॥
इतिप्रणमेत् । अथहोमः । तत्रतावत् । आचार्योब्रह्मोपवेशनादिसमिद्धोमांतं
कुशकण्डिकाकर्मसमाप्यपायसचरुंश्रपयित्वाआज्यभागांते कुंडदक्षिणतोय

वास्तु-
शान्तिः
॥२१॥

जमानउपविश्यजलमादाय।ॐअस्मिन्वास्तुशांतिकर्मणि इदं हविःसूर्यादिग्रहे
भ्य ईश्वराद्यधिदेवताभ्योऽग्न्यादिप्रत्यधिदेवताभ्योगणेशादिपंचलोकपालेभ्य
इन्द्रादिदिक्पालेभ्यः शिख्यादिपिलिपिच्छांताभ्यस्त्रिपंचाशद्वास्तुदेवताभ्यः
शेषेणस्विष्टकृदादिपूर्वोत्तरांगदेवताभ्यश्चनममयथादैवतमस्त्वितिद्रव्यत्यागं
कुर्यात् ॥ ततआचार्यादयः सूर्यादिनवग्रहेभ्यः क्रमेणपूर्वोक्ताकार्कादिसमिचरुति
लाज्यद्रव्यैरष्टाष्टसंख्ययाहुत्वा ॥ तेनैवद्रव्येणअधिप्रत्यधिदेवताभ्यश्चतुश्चतुः
संख्याहुत्वा विनायकादिदिक्पालान्तेभ्यश्चपलाशोदुंबरान्यतमसमिचरुतिला
ज्यद्रव्येणद्विद्विसंख्ययाजुहुयुः । ततोवास्तुदेवानांहोमः।तावत् आज्याहुतयः।

ॐ इहरतिरिहरमध्वामेहघृतिरिह स्वधृतिः स्वाहा इदमग्नये० । ॐ उपसृजंधरुणं
मात्रे धरुणोमातरं धयन् ॥ रायस्पोषमस्मासु दीधरत्स्वाहा इदमग्नये० ।
ततः शिख्यादिभ्यः प्रणवादिस्वाहांतैस्तत्तदावाहनोक्तवैदिकैर्मन्त्रैर्वानाममन्त्रैः
प्रत्येकमष्टाविंशतिर्वाष्टावाहुतीः समित्तिलपायसैर्जुहुयात् । अत्रसमिध औदुं
बरस्यमुख्याः । तदभावे अश्वत्थादीनामपि सर्वाः समिधोमधुघृतक्षीरैर्युक्ताहो
तव्याः । तिलाः कृष्णा एव । पयोगोरेव । ॐ शिखिनेस्वाहा १ इदं शिखिनेन
मम । २८।८। ॐ पर्जन्यायस्वाहा २ इदं पर्जन्यायनमम २८।८। ॐ जयं
तायस्वाहा ३ इदं जयंतायनमम ॥ २८।८। ॐ कुलिशायुधायस्वाहा ४ इदं०

वास्तु-
शान्तिः
॥२२॥

२८। ८। ॐ सूर्याय स्वाहा ५ इदं० २८। ८। ॐ सत्याय स्वाहा इदं० ६ ॐ भृ
शाय स्वाहा इदं० ७ ॐ आकाशाय स्वाहा इदं० ८ ॐ वायवे स्वाहा इदं० ॥ ९ ॥
ॐ पूष्णे स्वाहा इदं० १० ॐ वितथाय स्वाहा इदं० ११ ॐ गृहक्षताय स्वाहा इदं० १२
ॐ यमाय स्वाहा इदं० १३ ॐ गन्धर्वाय स्वाहा इदं० १४ ॐ भृंगराजाय स्वाहा
इदं० १५ ॐ मृगाय स्वाहा इदं० १६ ॐ पितृभ्यः स्वाहा इदं० १७ ॐ दौवारिका
य स्वाहा इदं० १८ ॐ सुग्रीवाय स्वाहा इदं० १९ ॐ पुष्पदन्ताय स्वाहा इदं०
२० ॐ वरुणाय स्वाहा इदं० २१ ॐ असुराय स्वाहा इदं० २२ ॐ शोकाय स्वाहा
इदं० २३ ॐ पापाय स्वाहा इदं० २४ ॐ रोगाय स्वाहा इदं० २५ ॐ अहये स्वा

हाइदं० २६ ॐ मुख्यायस्वाहाइदं० २७ ॐ भल्लाटायस्वाहाइदं० २८ ॐ सो
मायस्वाहाइदं० २९ ॐ सर्पायस्वाहाइदं० ३० ॐ अदितयेस्वाहाइदं० ३१ ॐ
दितयेस्वाहाइदं० ३२ ॐ अद्भ्यःस्वाहाइदं० ३३ ॐ सावित्रायस्वाहाइदं० ३४ ॐ
जयायस्वाहाइदं० ३५ ॐ रुद्रायस्वाहाइदं० ३६ ॐ अर्यम्णेस्वाहाइदं० ३७ ॐ
सवित्रेस्वाहाइदं० ३८ ॐ विवस्वतेस्वाहाइदं० ३९ ॐ विबुधाधिपायस्वाहाइदं०
४० ॐ मित्राय स्वाहा इदं० ४१ ॐ राजयक्ष्मणे स्वाहा इदं० ४२ ॐ पृथ्वीधराय
स्वाहाइदं० ४३ ॐ अपवत्सायस्वाहाइदं० ४४ ॐ ब्रह्मणेस्वाहा ४५ इदं ब्रह्मणे
२८। ८। ॐ चरक्यैस्वाहाइदं० १ ॐ विदार्यैस्वाहाइदं० २ ॐ पूतनायैस्वाहाइदं० ३

वास्तु-
शान्तिः
॥२३॥

ॐ पापराक्षस्यैस्वाहाइदं० ४ ॐ स्कंदायस्वाहाइदं० ५ ॐ अर्यम्णेस्वाहाइदं०
६ ॐ जृम्भकायस्वाहाइदं० ७ ॐ पिलिपिच्छायस्वाहाइदं० ८ ॐ गणेशाय
स्वाहाइदं० ९ ॐ दुर्गायैस्वाहाइदं० १० ॐ वातायस्वाहाइदं० ११ ॐ विभत्सा
यस्वाहाइदं० १२ ॐ उग्रसेनायस्वाहाइदं० १३ ॐ डामरायस्वाहाइदं० १४
ॐ महाकालायस्वाहाइदं० १५ ॐ अश्विभ्यांस्वाहाइदं० १६ ॐ इंद्रायस्वाहाइदं०
१७ ॐ अग्नयेस्वाहाइदं० १८ ॐ यमायस्वाहाइदं० १९ ॐ निऋतेस्वाहाइदं० २०
ॐ वरुणायस्वाहाइदं० २१ ॐ वायवेस्वाहाइदं० २२ ॐ कुबेरायस्वाहाइदं० २३
ॐ ईशानायस्वाहाइदं० २४ ॐ रुद्रायस्वाहाइदं० २५ ॐ भूम्यैस्वाहाइदं० २६

तताहस्तेजलमादाय अनेन होमेन शिख्यादयो वास्तुदेवताः प्रीयंतामित्युसृजेत ।
अथ प्रधानवास्तुहोमः ॥ तत्र वास्तोष्पतये तैरेव समित्तिलपायसाज्यैरष्टोत्तरशत
माहुतीर्जुह्यात् । चतुर्भिर्मन्त्रैस्तत्रैकैकेन मन्त्रेण सप्तविंशतिराहुतय एवमष्टोत्तरशत
म् । तद्यथा वास्तोष्पते इति चतुर्णां वसिष्ठ ऋषिर्वास्तोष्पतिर्देवता । त्रयाणां त्रिष्टुप्
छंदोऽत्यस्य गायत्री छंदो होमे विनियोगः । ॐ वास्तोष्पते प्रतिजानीह्यस्मान्त्स्वावे
शोऽनमीवो भवानः ॥ यत्त्वेमहे प्रतितन्नो जुषस्व शन्नो भव द्विपदेशं चतुष्पदे
स्वाहा इदं वास्तोष्पतये नमः । १ । २७ ॥ ॐ वास्तोष्पते प्रतरणो नऽएधि गय
स्फानो गोभिरश्वेभिरिन्दो ॥ अजरा सस्ते सख्ये स्याम पितेव पुत्रान् प्रतितन्नो जुष

वास्तु-
शान्तिः
॥२४॥

स्वशन्नोभवद्विपदे शञ्चतुष्पदे स्वाहा इदं वास्तोष्पतये २ । २७ ॥ ॐ वास्तो
ष्पतेशग्मयासठ्सदातेसक्षीमहिरण्वयागातुमत्या ॥ पाहिक्षेमऽउतयोगेवरन्नो
यूयंपातः स्वस्तिभिः सदानः स्वाहा इदं वास्तोष्पतये ३ । २७ ॥ ॐ अमीवहा
वास्तोष्पते विश्वारूपाण्याविशन् ॥ सखासुशेवऽएधिनः स्वाहा इदं वास्तोष्प
तये ४ । २७ । १०८ ॥ ततः स्थालीपाकेनषडाहुतयः ॥ ॐ अग्निमिन्द्रं बृहस्पतिं
विश्वान्देवानुपह्वये सरस्वतीं वाजिनं च वास्तुमेदत्तवाजिनः स्वाहा इदमग्नये इन्द्रा
य बृहस्पतये विश्वेभ्यो देवेभ्यः सरस्वत्यै वाजिने च नमः १ ॐ सर्पदेवजनान्तस
र्वान् हिमवन्तं सुदर्शनम् ॥ वसूंश्चरुद्रानादित्यानीशानं जगदैः सह ॥ एतान्

सर्वान्प्रपद्येऽहं वास्तु मेदत्तवाजिनः स्वाहा॥ इदं सर्पदेवजनेभ्यो हिमवते सुदर्शना
यवसुभ्यो रुद्रेभ्य आदित्येभ्यः ईशानाय जगदेभ्यश्च नमः॥ २॥ ॐ पूर्वाह्णमपराह्ण
अभौमध्यं दिना सह॥ प्रदोषमर्द्धरात्रञ्च व्युष्टां देवीं महापथाम्॥ एतान्सर्वान्प्रपद्ये
ऽहं वास्तु मेदत्तवाजिनः स्वाहा॥ इदं पूर्वाह्णायापराह्णाय प्रदोषाय अर्द्धरात्राय व्युष्टा
यै देव्यै महापथायै च नमः॥ ३॥ ॐ कर्त्तारञ्च विकर्त्तारं विश्वकर्माणमोषधीश्च वनस्प
तीन्॥ एतान्सर्वान्प्रपद्येऽहं वास्तु मेदत्तवाजिनः स्वाहा॥ इदं कर्त्रे विकर्त्रे विश्वकर्म
णे ओषधीभ्यो वनस्पतिभ्यो नमः॥ ४॥ ॐ धातारं च विधातारं निधीनां च पतिं स
ह॥ एतान्सर्वान्प्रपद्येऽहं वास्तु मेदत्तवाजिनः स्वाहा॥ इदं धात्रे विधात्रे निधीनां प

वास्तु-
शान्तिः
॥२५॥

तयेचनमम५ॐस्योनर्ऋशिवमिदं वास्तुदत्तं ब्रह्मप्रजापतीसर्वाश्चदेवताःस्वाहा॥
इदंब्रह्मणेप्रजापतयेसर्वाभ्यो देवताभ्यश्चनमम६ ततोवास्तोष्पतेइत्युक्तैश्चतुर्भि
र्मन्त्रैरेकेनवक्ष्यमाणेन च प्रतिमन्त्रमेकैकंबिल्वंतद्बीजंवाजुहुयात्॥अथपंचमंघृता
कंबिल्वंगृहीत्वा । वास्तोष्पतेध्रुवास्थूणामितिमन्त्रस्यवसिष्ठऋषिर्वास्तोष्पतिर्दे
वताबृहतीछंदोहोमेविनियोगः । ॐवास्तोष्पतेध्रुवास्थूणांऋसत्रं सोम्यानाम् ।
द्रप्सोमेत्तापुरांशश्चतीनामिंद्रोमुनीनांसखाशन्नोभवद्विपदेशंचतुष्पदेस्वाहा ॥
इदंवास्तोष्पतये ५ इतिहस्तेनजुहुयात् । ततः पुनः शिख्यादिभ्योयथाशक्त्या
ज्याहुतीर्जुहुयात् । अनेनहोमेनवास्तुदेवताःप्रीयन्तामितिजलमुत्सृजेत् । इतिवा

स्तुदेवानांहोमः । अथअघोरमंत्रेणवास्तुमर्मसंधानाय तिलयवैर्मधुघृताक्ताभि
रष्टोत्तरशतमष्टाविंशतिवाजुह्यात् । ॐ अघोरेभ्योऽथघोरेभ्योघोरघोरतरे
भ्यः ॥ सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्योनमस्तेअस्तुरुद्ररूपेभ्यः स्वाहा १०८ पश्चात् श्री
सूक्तेनफलहोमः गुग्गुलुहोमः । एवंहोमंसमाप्याग्नेः स्थापितदेवतानांचोत्तरपू
जनंकार्यम् ॥ ततः स्थालीपाकेनस्विष्टकृद्धोमंकृत्वा ततोमहाव्याहृत्यादिप्रा
जापत्यांतानवाज्याहुतीर्हुत्वावास्तुमंडलाग्रेवक्ष्यमाणबलीन्दद्यात् । तद्यथा
पायसादिद्रव्यंगृहीत्वा । ॐ शिखिनेएषपायसबलिर्नमम १ पर्जन्यायएषपा
यसबलिर्नमम २ ॐ जयंतायएषपायसबलिर्नमम ३ ॐ कुलिशायुधायएष

वास्तु-
शान्तिः
॥२६॥

पायसबलिर्नमम ४ ॐ सूर्याय एषपायसबलिर्नमम ५ इत्येवंप्रयोगेण शिख्या
दिमंडलस्थापितदेवताभ्यो बली नृदत्त्वा । अग्न्ययनस्य समंतादिक्षु विदिक्षु च
दशदिक्पालानां दधिमाषभक्तबलयो देयाः । ततो ग्रहवेदिसमीपे ग्रहाणां बली
नृदत्त्वा पश्चादेकस्मिन्पात्रे दध्योदनदीपरक्तचंदनरक्तपुष्पाक्षताज्यगुडकुल्मा
षयावकापूपबालक्रीडनकदाडिमफलरूप्यसुवर्णानि कृत्वा । स्वर्गपाताल
मर्त्येषु ये देवा वास्तुसंभवाः ॥ गृहं त्विमं बलिं हृद्यं तुष्टायान्तु स्वमंदिरम् १ मातरो
भूतवेताला ये चान्ये बलिकां क्षिणः । विष्णोः पारिषदाये च तेऽपि गृहं त्विमं बलि
म् २ पितृभ्यः क्षेत्रपालेभ्यो ये चान्ये भैरवादयः । ते सर्वे तृप्तिमायान्तु वास्तुदोषः

प्रणश्यतु ३ इतिपठित्वावास्तुवेदिसमीपेबलिंदद्यात् । ततः पूर्ववत् क्षेत्रपा
लायचतुष्पथेचबलिदानंकृत्वा हस्तौपादौप्रक्षाल्याचामेत् । ततः पूर्णाहुति
होमः त्र्यायुषकरणम् । संस्रवप्राशनम् । पवित्राभ्यांमार्जनम् । अग्नौ
पवित्रप्रतिपत्तिः । ब्रह्मणेपूर्णपात्रदानम् । प्रणीताविमोकंचपूर्ववत्कृत्वा
होमंसमापयेत् । ततः कांस्यपात्रे अनुपहते उदुंबरपत्राणिसक्षीराणि
शाडूलंदूर्वांगोमयंदधिमधुघृतकुशयवांश्चसमभागान्कृत्वा आसनोपरिस्थाने
षुप्रोक्षणंकुर्यात् । ततः पूर्वसंधौ ॐ श्रीश्चत्वायश्चपूर्वं संधौगोपायेतां
इतिमंत्रेणाभिमर्शनंकरोति । ततोदक्षिणेसंधौ ॐ यज्ञश्चत्वादक्षिणाचद

वास्तु-
शान्तिः
॥२७॥

क्षिणेसंधौ गोपायेताम् इति अनंतरं पश्चिमेसंधौ अन्नंचत्वा ब्राह्मणश्चपश्चिमे
संधौगोपायेताम् । अथोत्तरेसंधावभिमृशति । ॐ उ^{र्क}त्वासूनृताचोत्तरेसंधौ
गोपायेताम् ४ इतिचतुर्दिक्षुप्रोक्षयेत् । अथगृहान्निष्क्रम्यपूर्वदिशिउपति
ष्ठते तत्रमंत्रः । ॐ केताचमासुकेताचपुरस्ताद्गोपायेतामित्यग्निर्वेकेतादित्यः
सुकेतातौप्रपद्येताभ्यांनमोस्तुतौमापुरस्ताद्गोपायेताम् । १ । अथदक्षिण
दिश्युपतिष्ठते । दक्षिणतोगोपायमानं चमारक्षमाणाचदक्षिणतोगोपाये
तामित्यहर्वे गोपायमान ७ रात्रीरक्षमाणातेप्रपद्येताभ्यांनमोस्तुतेमादक्षि
णतोगोपायेतामिति २ अथ पश्चिमदिश्युपतिष्ठते । अथपश्चाद्दीदिविश्व मा

जागृविश्वपश्चात् गोपायेतामित्यन्नवैदीदिविः प्राणोजागृविस्तौप्रपद्येताभ्यो
नमोस्तुतौमापश्चाद्गोपायेतामिति ३ अथोत्तरदिश्युपतिष्ठते । अथोत्तरतो
ऽस्वप्नश्च मानवद्राणश्चोत्तरतोगोपायेतामितिचंद्रमावाअस्वप्नोवायुरनद्राण
स्तौप्रपद्येताभ्यां नमोस्तुतौमोत्तरतोगोपायेतामिति ४ ततोगीतवादित्रादिव
हुजनैः सहगृहेआगत्य द्वारशालायां घृतेनवसोर्द्धारांकुर्यात् । ततोवास्तु
मंडले ब्रह्मस्थाने सुरूपांदिव्याभरणभूषितांस्त्रीरूपांपृथिवींध्यात्वा धरायैनम
इतिमंत्रेणप्रपूजयेत् । सर्वदेवमयं वास्तुवास्तुदेवमयंपरमितिपठेत् । ततो
गृहंप्रागादितस्त्रिगुणीकृतरक्तसूत्रेणराक्षोघ्नेनसूक्तेनपावमानेनचवेष्टयेत् छिन्ने

वास्तु-
शान्तिः
॥२८॥

सूत्रेऽशुभम् । ततोदुग्धपूर्णया तथैवजलपूर्णयाचस्तनकुम्भ्यापूर्वोक्तसूक्त
द्वयेन ऋचंवाचमित्यनेनचधाराद्वयम् अविच्छिन्नंकुर्यात् कृणुष्वपाजः
प्रसितिन्नपृथ्वीयाहिराजिवामवाँ २ ॥ ऽइमेन ॥ तृष्वीमनुप्रसतिन्दूणानोस्तासि
विध्यरक्षसस्तपिष्ठैः १ तवभ्रमासऽआशुयापतंत्यनुस्पृशधृषताशोशुचानः ।
तपू७ष्यग्नेजुह्वापतंगानसंदितोविसृजविष्वगुल्काः २ प्रतिस्पशोविमृज
तूर्णितमोभवापायुर्विशोऽअस्याऽअदब्धः । योनोदूरेऽअघशर्ठसोयोऽअन्त्य
ग्नेमाकिष्टे व्यथिरादधर्षीत् ३ उदग्नेतिष्ठप्रत्यातनुष्वन्यमित्राँ २ऽओषतात्ति
ग्महेते ॥ योनोऽअरातिर्ठसमिधानचक्रेनीचातंधक्ष्यतसन्नशुष्कम् ४ ऊद्धाम

वप्प्रतिविद्धयाद्धयस्मदाविष्कृणुष्वदैव्यान्यग्ने ॥ अवस्थिरातनुहिया
तुजूनांजामिमजामिम्प्रमृणीहिशत्रून् । अग्नेद्वातेजसासादयामि ५ इति
रक्षोघ्नसूक्तम् । ॐ पुनन्तुमादेवजनाः पुनन्तुमनसाधियः । पुनन्तुविश्वाभू
तानि जातवेदः पुनीहिमा । आप्यायस्वसमेतुतेविश्वतः सोमवृष्ण्यम् ॥ भवावा
जस्यसङ्गथे २ शिरोमेश्रीर्यशोमुखंत्विषिः केशाश्चश्मश्रूणि ॥ राजामेप्राणोऽ
अमृतं सभ्राट्चक्षुर्विराट्श्रोत्रम् ३ जिह्वामेभद्रंवाङ्महोमनोमन्युःस्वराङ्
भामः ॥ मोदाःप्रमोदाऽअंगुलीरंगानिमित्रम्मेसहः ४ बाहूमेबलमिन्द्रियं ह
स्तौमेकर्मवीर्यम् ॥ आत्माक्षत्रमुरोमम ५ पृष्ठीर्मेराष्ट्रमुदरं सौग्रीवाश्चश्रो

वास्तु-
शान्तिः
॥२९॥

णी ॥ ऊरुऽअरत्नीजानुनीविशोमेंगानिसर्वतः ६ नाभिमेंचित्तंविज्ञानम्पायु
र्मपचितिर्भसत् ॥ आनंदनंदावांडौमेभगः सौभाग्यंपसः जंघाभ्यां पद्भ्यांधर्मो
स्मिविशिराजाप्रतिष्ठितः ७ पयःपृथिव्यांपयऽओषधीषुपयोदिव्यन्तरिक्षेपयो
धाः ॥ पयस्वतीः प्रदिशः संतुमह्यम् इति पावमानसूक्तम् । ॐ ऋचंवाचम्प्रप
द्येमनोयजुःप्रपद्येसामप्राणम्प्रपद्येचक्षुः इश्रोत्रम्प्रपद्येबागोजःसुहो जोमयिप्रा
णापानौ १ यन्मेच्छिद्भ्रक्षुषोहृदयस्यमनसो वातितृणम्बृहस्पतिर्मैतद्दधातुं ॥
शन्नोभवतुभुवनस्ययस्पतिः २ भूर्भुवःस्वःतत्सवितुर्वरेण्यं ३ कयानश्चित्रऽआ

भुवदुतीसुदावृधुःसखा ॥ कयाशचिष्ठयावृता ४ कस्त्वांसत्योमदानाम्मर्ठहि
ष्टोमत्सदन्धसः ॥ दृढाचिदारुजेवसु ५ अंभीषुणःसखीनामविताजस्तृणाम् ॥
शुतम्भवास्यूतिभिः ६ कयात्त्वन्नऽकुत्याभिप्रमन्दसेवृषन् ॥ कयास्तोतृभ्यऽ
आभर ७ इन्द्रोविश्वस्यराजति शन्नोऽस्तुद्विपदेशञ्चतुष्पदे ८ शन्नोमित्रःशं
वरुणःशन्नोभवत्त्वय्यमा ॥ शन्नऽइन्द्रोबृहस्पतिः शन्नोविष्णुरुक्रमः ९ शन्नो
वार्तःपवता १० शन्नस्तपतुसूर्यः शन्नःकर्त्तिकदेवःपुर्जन्योऽभिर्वर्षतु १० आहा
निशम्भवन्तुनुः शठः० रात्रीःप्रतिधीयताम् ॥ शन्नऽइन्द्राग्नीभवतामवोभिः श

वास्तु-
शान्तिः
॥३०॥

न्रंऽइन्द्रावरुणारुतहंव्या शन्नंऽइन्द्रापूषणावाजसातौशमिन्द्रा सोमांसुविताय
शंख्योः ११ शन्नोदेवीरुभिष्टयऽआपोभवन्तुपीतये ॥ शंख्योरुभिस्रवन्तुनः १२
स्योनापृथिविनोभवानृक्षुरानिवेशनी ॥ यच्छानुः शर्मसुप्रथाः १३ आपोहि
ष्टामयोभुवस्तानंऽऊर्जेदधातन ॥ मुहेरणायुचक्षसे १४ योवःशिवतमोरसस्तस्य
भाजयतेहनः ॥ उशुतीरिवमातरः १५ तस्माऽअरङ्गमामवोषस्यक्षयायजि
व्वथ ॥ आपोजुनयथाचनः १६ द्यौःशान्तिरुन्तरिक्षं० शान्तिःपृथिवीशां
न्तिरापुः शान्तिरोषधयुः शान्तिर्वनस्पतयुः शान्तिर्विश्वदेवाः शान्तिर्ब्रह्मशा

न्तिःसर्वं शान्तिःशान्तिरेवशान्तिःसामाशान्तिरेधि १७ दृढदृढं हंमामि
त्रस्यमाचक्षुषासर्वाणिभूतानिसमीक्षन्ताम् ॥ मित्रस्याहञ्चक्षुषासर्वाणिभूतानि
समीक्षे । मित्रस्यचक्षुषासमीक्षामहे १८ दृढेदृढं हंमाज्योक्तेसन्दृशिजीव्या
सम् १९ नमस्तेहरसेशोचिषेनमस्तेऽस्त्वर्चिषे । अन्यांस्तेऽस्मत्तपन्तुहेत
यःपावकोऽस्मभ्यर्त्तः शिवाभवं २० नमस्तेऽस्तुबिद्युतेनमस्तेस्तनयित्क
वे ॥ नमस्तेभगवन्नस्तुयतःस्वःसमीहसे २१ यतोयतःसमीहसेततोऽनोऽभयं
कुरु ॥ शत्रुःकुरुप्रजाभ्योभयन्नपशुभ्यः २२ सुमित्रियानुऽआपुऽओषध

वास्तु-
शान्तिः
॥३१॥

यः सन्तु दुर्मित्रियास्तस्मै सन्तु योऽस्मान् द्वेष्टि यश्च वयन् द्विष्यः २३ तच्चक्षुर्द्वेवहित
म्पुरस्ताच्छुक्रमुच्चरत् ॥ पश्येमशुरदः शतजीवेमशुरदः शतर्षं शृणुयामशुर
दः शतंप्रब्रवामशुरदः शतमदीनाः स्यामशुरदः शतम्भूर्यश्चशुरदः शतात् २४
इति ऋचं वाचं सूक्तम् ॥ ततो यजमानः स्थिरे लग्ने स्थिरांशे वा गृहस्याग्नेयकोणे
आकाशपदे जानुपरिमितखातं खात्वा तंगोमयेनोपलिप्य शुक्लचंदनपुष्पाक्षता
दिभिरलंकृत्य शाल्यादिसप्तधान्यानि दध्यौदनसुवर्णशैवालतृणानि च प्राक्षिप्य
ततो नवं कुंभमेकं जलपूर्णं शुक्लगंधाक्षतपुष्पादिभिरर्चितं यजमानो हस्तद्वयेना

दायजानुभ्यामवनींगत्वा ॐ नमोवरुणाय इतितज्जलेनखातंपूरयेत् । ततः
ॐ वरुणस्योत्तम्भनमसिवरुणस्यस्कम्भसर्जनीस्थोवरुणस्यऽऋतसदन्यसि
वरुणस्यऽऋतसदनमसिवरुणस्यऽऋतसदनमासीद १ वरुणःप्राविताभुवंमित्रो
विश्वाभिरूतिभिः।करतांनःसुराधसः २ उरुर्ऋहिराजावरुणश्चकार०३ इमम्मेव
रुणश्रुधीहवमद्याचमृडय । त्वामवस्युराचके ४ इतिमंत्रैर्गर्तमभिमंत्रयेत्तत्रा
वर्त्तेप्रदक्षिणेपुष्पेचोर्ध्वमुखेशुभम् । वैपरीत्येत्वशुभम् । ततोमृन्निर्मितपेटि
कायां सप्तधान्यदध्योदनशैवालफलपुष्पाणिप्रक्षिप्यतूर्यघोषेणपूर्वस्थापित
वृषवास्तुप्रतिमामानीय तस्यांसंस्थाप्य गंधादिभिःसंपूज्य । ॐ पूजितोसिम

वास्तु-
शान्तिः
॥३२॥

यावास्तोहोमाद्यैरर्चनैःशुभैः ॥ प्रसीदपाहिविश्वेशदेहिमेगृहजंसुखम् १ वास्तु
पुरुषनमस्तेस्तुभूशय्याभिरतप्रभो । मद्गृहंधनधान्यादिसमृद्धंकुरुसर्वदा ॥ २ ॥
इतिप्रार्थयेत् । ततः पेटिकामाच्छाद्य तस्मिन्गते शनैर्निधाय । सशैलसागरां
पृथ्वीं यथावहसिमूर्द्धनि ॥ तथामांवहकल्याण संपत्संततिभिः सह ॥१॥ इति
प्रार्थ्य तथैवमृदागर्तंपूरयेत् ॥ मृदाधिक्येउत्तमंफलं साम्येमध्यमं न्यूनत्वेऽ
शुभम् । ततोगर्तोपरिगोमयेनोपलिप्य गंधाक्षतपुष्पादिभिःसंपूज्य पुनः प्रार्थ
येत् । भगवन्देवदेवेशत्वंपितासर्वदेहिनाम् ॥ यज्ञरूपेणभगवंस्त्वयाव्याप्तंचरा
चरम् ॥ १ ॥ जानताऽजानतावापिशस्त्रोक्तंनकृतंहियत ॥ तच्चसंपूर्णमेवास्तु

प्रसन्नोभवसर्वदा ॥ २ ॥ स्वागतं देवदेवेश मद्भाग्यात्त्वमिहागतः ॥ प्राकृतं त्वं
च मां दृष्ट्वा बालवत्प्रतिपालय ॥ ३ ॥ इष्टान्कामान्प्रयच्छ त्वंदुरिष्टं च विनाश
य ॥ पुत्रपौत्रादिवृद्धिं च सततं कुरु देवनः ॥ ४ ॥ यावच्चंद्रो नगाः सूर्यस्तिष्ठति
प्रतिपादिताः ॥ तावत्त्वया त्रदेवेश स्थेयं भक्त्या नुकंपया ॥ ५ ॥ इति संप्रार्थ्य
नालिकेरं स्थापयेत् । ततः आचार्यादयो यजमानं सपत्नीकं पुत्रपौत्रादियुतं पूर्ववत्
वैदिकैर्मंत्रैः सुरास्त्वामित्यादि पौराणैश्च शांतिकलशोदकेनाभिषिच्य सर्वोषधि
भिरनुलिप्य स्नापयेयुः । अभिषेकानंतरं स्नानवस्त्राणित्यक्त्वा शुक्लमाल्यांबरधरो
धृतमंगलतिलकः सपत्नीको यजमानः स्वासने उपविश्य आचम्य आज्यावलो

वास्तु-
शान्तिः
॥३३॥

कनंकुर्यात् । ततः अग्नेः पश्चिमत आचार्ये संपूज्य अलंकृतां सवत्सांगां वा सोयुगं
च दक्षिणां दत्त्वा ब्रह्मर्त्विग्भ्यो यथाशक्ति दक्षिणां दत्त्वा तेषामाशिषो गृह्णीयात् ।
ततः शिख्यादि वास्तुदेवतानां ग्रहाणां च पूजां कृत्वा क्षमाप्य देवताग्निं विसर्जनं कु-
र्यात् । उत्तिष्ठ ब्रह्मणस्पते ० १ यांतु देवगणाः सर्वे पूजामादाय मामकीम् ॥
इष्टकामप्रसिद्धयर्थं पुनरागमनाय च ॥ २ ॥ इति देवान् विसृज्य । आचार्यहस्ते
कर्मप्रतिपाद्य अग्निं संपूज्य गच्छ गच्छ सुरश्रेष्ठ इत्यग्निं विसृज्य ग्रहपीठवास्तुपी-
ठाद्याचार्याय दद्यात् । एवं प्रथमे ह्निवास्तुशांतिं विधाय द्वितीये ह्निपूर्वाह्ण एव सुमुहूर्ते
गृहप्रवेशं कुर्यात् । सचेत्थम् । नवजलपूर्णं पल्लवोपेतं दूर्वायुतं सुगंधादिलिप्तं गंधपुष्प

मालादिभिरर्चितं वस्त्रवेष्टितं सफलं कलशमंजलिना गृहीत्वा यजमानो ब्राह्मणा
न्वितः सपत्नीकः शुक्लमाल्यानुलेपनस्तादृशपुत्रपौत्रादिसमेतः । सुशकुनसू
चिताभ्युदयः गौब्राह्मणपुरःसरस्तैः कृतस्वस्त्ययनो मंगलतूर्यगीतशांतिपाठे
नतोरणाद्यलंकृतं गृहं ॐ धर्मस्थूणाराजं श्रीस्तूपमहोरात्रे द्वारफलके इन्द्रस्य
गृहावसुमंतो वरूथिनस्तानहंप्रपद्ये सहप्रजयापशुभिः सहयन्मे किञ्चिद
स्युपहृतः सर्वगणः सखायः साधुसंवृत्तस्तां त्वाशालेरिष्टवीरा गृहान्नः संतु सर्वतः १
इति पठन्प्रविशेत् । अथ गृहप्रवेशांगद्वारशाखादिपूजनम् । स्थापितासिमयाशा
खे सुखदाऋद्धिदा भव । पूजितासिमया भक्त्या स्थापिता च स्थिरा भव १ इति

वास्तु-
शान्तिः
॥३४॥

द्वारशाखांप्रणम्यगंधादिभिः संपूज्य । पूर्वे ॐ गणपतयेनमः । दक्षिणशाखायां
ॐ धात्रेनमः । वामशाखायां विधात्रेनमः इति पूजयेत् ॥ ततः स्तंभपूजनम् ।
धारयत्वं महाभाग निर्मितो विश्वकर्मणा ॥ स्थापितः शुभदो नित्यं मम गेहं क्षमो भ-
व ॥ १ ॥ इति स्तंभगंधादिभिः संपूज्य । दीपस्थाने दीपायनमः इति दीपं पूजयेत् ।
ततो दक्षिणबाहौ ॐ दक्षिणबाहवेनमः । वामबाहौ ॐ वामबाहवेनमः । चुल्लीस्था-
ने ॐ गंधर्वायनमः । संधानभांडे ॐ ज्येष्ठायै नमः । जलस्थाने ॐ वरुणायनमः ।
पेषिण्याम् ॐ सुभगायै नमः । उत्तरखले ॐ रौद्रपीठायनमः । मुसले ॐ बलभ-
द्रप्रियाय प्रहरणायनमः । शयनीये ॐ कामायनमः । पृष्ठे ॐ पुत्रागायनमः ।

वंशेषु ॐ किन्नरायनमः गृहमध्ये ॐ क्षेत्रपालायनमः । करंडे ॐ रक्षोजनेभ्यो
नमः इतिगृहदेवान्संपूजयेत् गृहप्रवेशानंतरंप्रधानगृहमध्ये धान्योपरितंकल
शंस्थापयेत् । ततो गृहस्थैर्यार्थपुण्याहंवाचयित्वा शतंशक्त्यावा ब्राह्मणान्भो
जयित्वा तेभ्यः शिवंवास्तु इतित्रिरुक्त्वाशिवंवास्तु इति विप्रास्त्रिर्ब्रूयुः । ततो
विप्राशिषोगृहीत्वा सपरिवारः सुहृद्यतोभुंजीत । एवंयः कुरुतेसम्यग्वास्तुपूजां
समाहितः ॥ धनधान्यसमायुक्तोमोदतेचोत्तमैः सुतैः १ गृहादिकरणेयत्रना
चिंतावास्तुदेवताः ॥ तत्रशून्यंभवेत्सर्वरक्षोविघ्नादिभिर्हरेत् २ तस्माद्वास्त्वर्च
नंकार्येसम्यक्संपदमीप्सुभिः । वित्तशाठ्यंनकुर्वीतयदीच्छेत्क्षेममात्मनः ३

वास्तु-
शान्तिः
॥३६॥

इतिवास्तुशांतिप्रयोगः ॥ अथग्रंथकारान्वयवर्णनम् । वीकाख्यशार्दूलविनि-
र्मितंयतोलोकेबिकानेरइतिप्रथांगतः । तदंतरेलेखपुरोपमेपुरे श्रीरत्नदुर्गेनृपदुर्गमे-
शुभे ॥ १ ॥ आसीद्वसिष्ठान्वयगौडविप्रो माध्यंदिनीयोबुधजीवराजः ॥ विवृ-
द्धमानोविदुषांसमजिसुज्ञैर्नरैः सर्वसमृद्धिभाजः ॥ २ ॥ तस्यात्मजाबाणमिता-
स्तुसङ्ख्याः सुवेदविद्याध्ययनेचनैपुणाः । आयातयातद्विजशुद्धचाङ्गणावीर्येण
संताडितवैरिसंगणाः ॥ ३ ॥ पंचेषुमध्येगुरुरामकृष्णोज्ञानेनस्वलपीकृतसर्वतृ-
ष्णः ॥ स्वबुद्धितःखंडितवैरिप्रश्नः सुभक्तिसंतर्पितदेवकृष्णः ॥ ४ ॥ तस्याभव-
न्नाममिताःसुपुत्राःस्वधर्मयामिस्वकलत्रमित्राः । गृहेषुसंलेखितरम्यचित्राःश्री

कान्तपूजानिरताःपवित्राः ॥ ५ ॥ इमानिनामानिभवंतितेषां चतुर्भुजाख्योवि
बुधोहिज्येष्ठः । कस्तूरिचंद्राभिधसजनोऽपरोऽगुणैर्मण्डितज्येष्ठरामः ॥ ६ ॥
तत्रस्थितामध्यमपङ्क्तिपादेकस्तूरिचन्द्राख्यमहत्सुशीलाः ॥ तेषांसुपुत्रावन
वद्यवद्यविद्यान्वितौद्वौनितरामभूताम् ॥ ७ ॥ चतुर्थीलालाह्वयगीष्पतिमुखौ
सुज्ञौगुणेनार्दितदुष्टदर्पौ ॥ तत्रापिज्येष्ठेनमयाचतुर्थीलालेनग्रंथःसमकारि
शांतिदः ॥ ८ ॥ बाणभूताङ्कचंद्रेन्द्रे १९५५ विक्रमादित्यसंज्ञके ॥ तपसेशुक्ल
पंचम्यांग्रंथःपूर्णोऽभवच्छुभः ॥ ९ ॥ इति श्रीवीकानेरविषयान्तर्गतश्रीरत्न
गढनगरनिवासिना श्रीवसिष्ठकुलोद्भवेन श्रीरामकृष्णपौत्रेण श्रीकस्तूरीचंद्र

वास्तु-
शान्तिः
॥३६॥

सूनुना श्रीमहादेवभक्तगौडपंडितश्रीचतुर्थीलाल (चौथमल) शर्मणा विर-
चिते चातुर्थीलालभास्करे महानिबंधे शांतिविधायके पंचमे प्रकाशे वास्तु
शांतिकथनं नाम तृतीयं प्रकरणम् ॥ ३ ॥

॥ समाप्तोऽयं वास्तुशांतिप्रयोगो ग्रंथः ॥

अथ वास्तुशांतियागोपकरणानि। कुंकुमकेशरचंदनानि । पुष्पाणिविचित्राणि । पुष्पमालाः ।
वस्त्राणि नानाप्रकाराणि । पीतकौशेयवस्त्रम् । पंचरजांसि । तंडुलाः । धूपदीपाः । नैवेद्यम् ।
मोदकपायसकृसरान्नमाषभक्तपूरिकापूपादि । नालिकेरफलानि । ऋतुफलानि । तांबूलानि ।
पूगीफलानि । यज्ञोपवीतानि । आचार्यादिवरणोपकरणानि स्वर्णमुद्रिकासनकमंडलुप्रभृती
नि । ग्रहहोमार्थम् अर्कसमिधः ८ पलाशसमिधः ८ खादर्यः स० ८ अपामार्गस० ८ पिप्पलम
य्यः ० ८ उदुंबरस० ८ शमीसमिधः ८ दूर्वाः ८ कुशाः ८ एताः सर्वाः प्रादेशमात्राः वास्तुहोमार्थं
प्रादेशमात्रा अष्टोत्तरशतसंख्या औदुंबर्यः समिधः । अधिदेवप्रत्यधिदेवलोकपालदिक्पालहोमा
र्थप्रत्येकमष्टौसंख्यकाः पालाश्यः समिधः प्रादेशमात्राः । सर्वहोमार्थं तिलाः यवाः तंडुलाः घृतं
गव्यम् । शर्करागुग्गुल्वादिसुक्खुवादीनि यागोपकरणानि । पूर्णपात्रम् । ग्रहबल्यर्थं गुडौदनादि ।

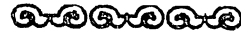
वास्तु-
शान्तिः
॥३७॥

वास्तुदेवताबल्यर्थपायसादि । अश्वत्थोदुम्बरप्लक्ष्मचूतन्यग्रोधसंभवाः पंचपल्लवाः । मुरामांसीव
चाकुष्ठशैलेयरजनीद्रयम् । शुंठीचंपकमुस्तेतिसर्वौषधिगणः स्मृतः । अश्वस्थानात् गजस्थानात्
वल्मीकात् नदीसागरसंगमात् शुष्कह्रदात् राजद्वारात् गोकुलाच्च सप्तमृदः । यवगोधूमतंडु
लतिलकंगुश्यामाकचणकेति सप्तधान्यानि । दुग्धं, दधि, मधु, पंचामृतं, पंचगव्यम्, श्वेतसर्षपाः
लाजाः । ताम्रकलशः १ मृन्मयकलशः वास्तुप्रतिमा सुवर्णमयी १ स्वर्णशलाका, स्वर्णशकला
नि ५ त्रिगुणितरक्तसूत्रं कर्पूरं सिंदूरं गुडं गंगोदकं गोरोचनं कस्तूरिका हरिद्रा तैलं आम्रपल्लवाः
माला विल्वफलानि ५ तद्बीजानि वा विल्वपत्राणि मुद्गाः माषाः कार्पासवर्तिकाः ५० श्वेतरक्तव
स्त्रम् अगरु एला (इलायची) शैवालं कदलीस्तंभाः चत्वारो लोहकीलाः ४ छायापात्रं श्वे
तरक्तपुष्पाणि रक्तचंदनं अपक्वमृन्मयकुंभः १ काष्ठपेटिका १ पत्रावली कार्पासः आसनानि

गुलालं अभ्रकं प्रणीता प्रोक्षणी आज्यस्थाली चरुस्थाली कांस्यकटोरिका पंचरत्नानि ।
द्राक्षा आमलकानि आचार्यादिदक्षिणा । ब्राह्मणभोजनं भूयसी दक्षिणा । इति ॥

इति वास्तुशांतिप्रयोगः समाप्तः

खेमराज श्रीकृष्णदास प्रकाशन बम्बई

मुद्रक एवं प्रकाशक:

खेमराजा श्रीकृष्णदास,

अध्यक्ष : श्रीवेंकटेश्वर प्रेस,

खेमराज श्रीकृष्णदास मार्ग, मुंबई - ४०० ००४.

पुस्तकें मिलने के स्थान

१) खेमराज श्रीकृष्णदास,
श्रीवेंकटेश्वर स्टीम प्रेस,
खेमराज श्रीकृष्णदास मार्ग,
खेतवाडी, मुंबई - ४०० ००४.	३) गंगाविष्णु श्रीकृष्णदास
लक्ष्मीवेंकटेश्वर स्टीम प्रेस,
व बुक डिपो,
अहिल्याबाई चौक, कल्याण
(जि. ठाणे - महाराष्ट्र)
२) खेमराज श्रीकृष्णदास,
६६, हडपसर इण्डस्ट्रियल इस्टेट
पुणे - ४११ ०१३.	४) खेमराज श्रीकृष्णदास,
चौक - वाराणसी (उ.प्र.)

